

MRF 2023.139/2

Retten i Roskildes dom af 1. maj 2023, sag BS-22263/2022-ROS

Skorstensfejerlauget af 11. februar 1778 som mandatar for B (adv. Henrik Græsdal) mod Lejre Kommune (adv. Jacob Caroc Claus Schall Holberg)

Afvist sagsanlæg af Skorstensfejerlauget som mandatar for ejer B mod Lejre Kommune vedr. gyldigheden af kommunens meddelelse til B om, at etablering af brændeovn krævede dispensation fra lokalplanens forbud mod skorsten, da meddelelsen ikke havde karakter af en afgørelse, og da lauget ikke kunne optræde som mandatar for B, der ikke var medlem af lauget. Skorstensfejerlauget – og ikke B – pålagt at betale sagens omkostninger.

Baggrunden for sagen var, at Lejre Kommune i marts 2019 vedtog lokalplan nr. LK 59, der i § 7.9 forbød skorsten på boligbebyggelse. Lokalplanens vedtagelse blev pålagt af Skorstensfejerlauget, en lokal skorstensfejermester (A) og en lokal ejer (B), der alle gjorde gældende, at regulering af forurening fra brændeovne faldt uden for kommunens lokalplankompetence. Skorstensfejerlaugets og A's klager blev afvist af Planklagenævnet i juni 2019 (j.nr. 19/04887) grundet manglende retlig interesse. B's klage blev afgjort den 25. maj 2020 (j.nr. 19/04505), hvor Planklagenævnet ikke fandt grundlag for at underkende lokalplanen, idet nævnet bl.a. anførte, "at det er en saglig, planlægningsmæssig begrundelse at fastsætte forbud mod skorstenene for at undgå luftforurening i lokalplanområdet. Nævnet finder ikke, som anført af klageren, at kommunen ved at vedtage skorstensforbuddet varetager landspolitiske hensyn. Nævnet har lagt vægt på, at røg/forurening fra skorstenene påvirker det lokale miljø i lokalplanområdet". Planklagenævnets afgørelser blev ikke indbragt for domstolene. Parallelt med dette forløb anlagde Skorstensfejerlauget som mandatar for skorstensfejermester A sag mod Lejre Kommune i september 2019 med henblik på at få underkendt lokalplanens forbud mod skorstenene. Kommunen påstod afvisning med henvisning til manglende søgsmålskompetence, hvilket blev udskilt til særskilt behandling. Ved dom af 9. december 2020 (**MRF 2020.29/2 B**) afviste Retten i Roskilde, at A havde den fornødne retlige interesse, uden det kunne tillægges betydning, om A havde eneret til at virke som skorstensfejer i Lejre Kommune. Efterfølgende indgav B en anmeldelse til kommunen om, at BBR skulle ændres, da han var ved at etablere brændeovn og skorsten. Kommunen besvarede i maj 2022 B's

henvendelse med et brev, hvori kommunen bl.a. anførte: "Vi skal gøre opmærksom på, at opsætning af skorsten på din ejendom, kræver en dispensation fra [lokalplanen]". Skorstensfejerlauget anlagde herefter som mandatar for B sag mod kommunen med påstand om, at kommunen skulle anerkende, at kommunens krav i brev af 22. maj 2022 om, at B skulle søge om dispensation fra lokalplanen var ugyldig. Kommunen påstod afvisning og gjorde til støtte herfor bl.a. gældende, at kommunens skrivelse ikke var en afgørelse, og at lokalplanens krav til byggeriet var uafhængig af kommunens brev, og at B ved ansøgning om dispensation fra lokalplanen i tilfælde af afslag kunne indbringe dette for Planklagenævnet, mens en prøvelse af lokalplanen ikke var mulig efter Planklagenævnets afgørelse af 25. maj 2020, hvor søgsmålsfristen var udløbet, jf. **MRF 2022.37 Ø** og MAD 1998.153 Ø, hvortil kom, at kommunen ikke var rette sagsøgte, da Planklagenævnet i afgørelsen fra maj 2020 havde taget stilling til indsigelserne. Endelig afviste kommunen, at Skorstensfejerlauget kunne optræde som mandatar for B, der ikke var medlem af lauget, idet betingelserne i retsplejelovens § 124, stk. 3, ikke var opfyldt. Retten lagde indledningsvis til grund, at kommunens brev af 22. maj 2022 ikke havde karakter af en afgørelse, men alene en konstatering af, hvad der fulgte af lokalplanen. B fandtes derfor ikke at have den fornødne retlige interesse i sagen, hvorfor sagsanlægget blev afvist, idet byretten supplerende bemærkede, at Skorstensfejerlauget ikke opfyldte mandatarbetingelserne for at føre sagen for B, der ikke var medlem af Skorstensfejerlauget. Skorstensfejerlauget blev herefter pålagt at betale sagsomkostninger til kommunen.

Kommentar: Dommens udfald kan næppe anses for overraskende, men giver alligevel anledning til enkelte principielle kommentarer. I forhold til sagens indirekte hovedspørgsmål om gyldigheden af kommunens brev er det rimelig oplagt, at kommunens meddelelse ikke opfyldte kriterierne for en forvaltningsafgørelse. Uanset at det ikke i sig selv er en procesforudsætning for søgsmålet mod kommunen, at kommunens brev havde karakter af en afgørelse i forvaltningslovens forstand, var problemet for B i den konkrete sag, at kommunen alene havde gentaget lokalplanens forbud mod skorstene, og at en prøvelse af kommunens brev derfor ikke i sig selv kunne få betydning for B's retsstilling (lokalplanen ville jo fortsat gælde). En prøvelse i denne sag ville desuden have indebåret en omgåelse af søgsmålsfristen for anfægtelse af Planklagenævnets afgørelse af 25. maj 2020 vedr. lokalplanens gyldighed, hvilket i øvrigt skulle være sket i et søgsmål mod nævnet og ikke kommunen. Dette betyder dog samtidig, at byrettens afvisning af sagen ikke hindrer, at B ved at søge om lokalplandispensation vil kunne få prøvet et afslag ved enten at klage til Planklagenævnet eller gå direkte til domstolene, der – i hvert fald ifølge klagenævnets praksis – vil kunne tage stilling til, om dispensation kan kræves, henholdsvis om den skal meddeles, uanset Planklagenævnets tidligere afgørelse fra maj 2020, jf. **MRF 2021.376 Pkn**, **MRF 2022.61 Pkn** og **MRF 2023.49 Pkn**. Tilsvarende er det i overensstemmelse med praksis, at der stilles krav til tilknytningen for, at en interesseorganisation kan optræde som mandatar for en enkelt borger. Når det derimod gælder sagens egentlige spørgsmål, om en kommune kan vedtage forbud mod skorstene for boliger, er den begrundelse, som Planklagenævnet anvendte i afgørelsen fra maj 2020 ikke overbevisende, da det følger af både teori og anden praksis, at almindelige forvaltningsretlige specialitetsprincipper hindrer, at en kommune ved lokalplan regulerer forureningsbegrænsning for boligbyggeri for at hindre partikelforurening fra brændeovne, jf. f.eks. **MRF 2023.102 Pkn** og kommentaren hertil, idet forureningsbegrænsning reguleres efter miljøbeskyttelsesloven. I relation til brændeovne må således fremhæves, at partikelforurening fra brændeovne er reguleret ved brændeovnsbekendtgørelsen (199/2022, tidl. 541/2020). Dette er i øvrigt på sin egen måde understreget ved bekendtgørelse nr. 640/2023 om kommunale forskrifter vedrørende udskiftning af brændeovne. Uanset at bekendtgørelsen vedrører allerede etablerede brændeovne, ændrer det således ikke ved, at regulering og begrænsning af forurening fra brændeovne må ske efter miljøbeskyttelsesloven. Og selv om en kommune ved lokalplan kan regulere bygningers udformning og herunder skorstene, kan dette ikke udvides til, at kommunen kan vedtage en sådan regulering på grundlag af hensyn, der fastsættes efter miljøbeskyttelsesloven.

RETTEEN I ROSKILDE DOM

afsagt den 1. maj 2023

Sag BS-22263/2022-ROS

Skorstensfejerlauget af 11. februar 1778
som mandatar for

B
(advokat Henrik Græsdal)

mod

Lejre Kommune
(advokat Jacob Schall Holberg)

Denne afgørelse er truffet af dommer Anne Schultz-Nielsen.

Sagens baggrund og parternes påstande

Skorstensfejerlauget af 11. februar 1778 som mandatar for B har
den 13. juni 2022 anlagt sag mod Lejre Kommune og nedlagt følgende påstand:

Lejre Kommune tilpligtes at anerkende, at Lejre Kommunes krav af 10. maj 2022
med j.nr. [REDACTED] om at ansøge om dispensation for lokalplanen er ugyldig.

Lejre Kommune har nedlagt påstand om afvisning, subsidiært frifindelse.

Retten har ved beslutning af 25. november 2022 udskilt spørgsmålet om afvisning af sagen, påstanden henholdsvis anbringenderne til særskilt afgørelse.

Sagens oplysninger

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a, stk. 3.

I et brev af 6. maj 2022 skrev B til Lejre Kommune blandt andet:

"Til Lejre Kommune

Jeg skal herved oplyse Lejre Kommune om, at jeg/vi på min/vores ejendom(me) er i færd med at opføre brændeovn og pejs.

Det drejer sig om:

...

1 brændeovn og 1 pejs på adressen [REDACTED], [REDACTED] med matrikelnummer [REDACTED]

...

Jeg skal venligst bede Lejre Kommune om at opdatere BBR med disse oplysninger."

Lejre Kommune besvarede henvendelsen i brev af 10. maj 2022 med journalnummer [REDACTED], hvoraf blandt andet fremgår:

"Vi har modtaget din henvendelse om opsætning af skorsten på [REDACTED] [REDACTED]."

Kære B

Vi har modtaget din henvendelse vedrørende ovennævnte ejendom.

Vi skal gøre opmærksom på, at opsætning af skorsten på din ejendom, kræver en dispensation fra Lokalplan."

Parternes synspunkter

Skorstensfejerlauget af 11. februar 1778 som mandatar for B har i sit processkrift af 27. januar 2023 anført blandt andet følgende:

"Om afvisning

Skorstensfejerlauget af 11. februar 1778 som mandatar for B fastholder, at der skal ske prøvelse af nærværende sags materielle spørgsmål således at der kan træffes endelig afgørelse om, hvorvidt krav om dispensation til opsætning af brændeovne/skorstene på [REDACTED], [REDACTED] er lovligt.

Forinden sagens formelle spørgsmål behandles nærmere nedenfor finder sagsøger anledning til først at redegøre kort for nærværende sags baggrund.

B ønsker at opføre brændeovne/pejse med skorstene på sin ejendom beliggende i Lejre Kommune. Disse opføres med en ny og særlig filterteknologi udarbejdet af ledende forskere på området og filteret sikrer, at tilnærmet sesvis alle skadelige partikler fra brænderøg fjernes. Derved varetages både miljø- og sundhedshensyn.

B er i sin forberedelse af byggesagen blevet mødt med usaglige krav fra Lejre Kommune, hvor brændeovn forbydes med henvisning til gener fra brænderøg.

I lyset heraf har B fundet anledning til at få prøvet om det af Lejre Kommune opstillede krav om dispensation er lovligt. B agter at opføre brændeovne/pejse og skorstene uden at søge dispensation.

Nærværende sag vedrører derfor en aktuel, konkret retstvist om hjemmel til Lejre Kommunes dispensationskrav.

I det følgende behandles sagens formelle spørgsmål herunder navnlig sagsøgt afvisningspåstand og hvorfor denne ifølge sagsøger ikke bør tages til følge af retten i Roskilde.

1.1. Prøvelseshjemmel

”Domstolene er berettigede til at påkende ethvert spørgsmål om øvrigmyndighedens grænser”, jf. grundlovens § 63, stk. 1, 1. pkt. og domstolene efterprøver således om forvaltningens afgørelser mv. er i overensstemmelse med gældende ret.

Domstolskontrollen omfatter alle forvaltningens funktioner og ikke alene tilfælde, hvor der er truffet en afgørelse, jf. forvaltningslovens § 2, men tillige også f.eks. faktisk forvaltningsvirksomhed (Forvaltningsret almindelige emner, 6. udg., s. 361 f. og Forvaltningsret, 1. udg., s. 887).

Uanset hvordan Lejre Kommunes skrivelse af 10. maj 2022 kategoriseres – afgørelse eller ej – kan domstolene derfor prøve lovligheden af skrivelsens indhold såfremt de øvrige procesforudsætninger er opfyldt, jf. netop nedenfor.

1.2. Procesforudsætninger

Det er ikke i lovgivningen nærmere reguleret, hvornår der generelt foreligger adgang til domstolsprøvelse. Dette afgøres i stedet efter retspraksis. Der følger

heraf et krav om, at sagsøger skal have nødvendig retlig interesse i at få et spørgsmål prøvet ved domstolene, for at have søgsmålskompetence.

Hvorvidt der i et konkret tilfælde foreligger en retlig interesse, afhænger af, *om* spørgsmålet er af aktuel og konkret karakter, *om* spørgsmålet er egnet til behandling ved domstolene samt *om* den, der ønsker sagen rejst har en tilstrækkelig nær tilknytning til sagens genstand (jf. også Forvaltningsret – Almindelige emner, 6. udg., side 365).

Aktuel og konkret karakter

Twisten angående gyldigheden/lovligheden af Lejre Kommunes skrivelse er uden videre både aktuel og konkret idet den angår et konkret og nærmere afgrænset aktuelt spørgsmål; hvorvidt kravet i Lejre Kommunes skrivelse til

B af 10. maj 2022 er gyldigt eller ej.

Egnet til behandling ved domstolene

Sagen har desuden retlig karakter og er derfor egnet til behandling ved domstolene.

Lejre Kommunes skrivelse har netop den retlige betydning, at B ikke som enhver anden borger kan opføre lovlige brændeovne/pejse og dertil hørende skorstene (der i øvrigt vil blive forsynet med nyeste teknologi på området så såvel miljø- som sundhedshensyn varetages) på sin ejendom og blot i overensstemmelse med gældende lovgivning på området melde dette til kommunen med henblik på korrekt oplysning i BBR.

Dispensationskravet indeholdt i skrivelsen lider af en hjemmelsmangel da det generelle forbud mod skorsten – de facto brændeovne – er i strid med miljøbeskyttelseslovens regler, brændeovnsbekendtgørelsen, det forvaltningsretlige princip om pligtmæssigt skøn samt EU-retten. Spørgsmålet er endnu ikke prøvet i Danmark.

Domstolene er både kompetente og egnede til at behandle sagen idet hjemmelsmæssige fortolknings spørgsmål netop er et kerneområde for domstolene, der generelt er velegnede til at forestå en dybdegående prøvelse heraf.

Desuden gøres det gældende, at domstolene har de fornødne reaktionsmuligheder til at nærværende sag kan afgøres med et resultat, der vil få betydning for parternes retsstilling.

Tilstrækkelig nær tilknytning til sagen

Kravet om, at der skal foreligge en tilstrækkelig tilknytning til sagen, indeholder forudsætningen om væsentlig og individuel interesse i sagen. Dette betyder

også, at sagsøger skal være berørt af sagens genstand på en væsentlig og mere intensiv måde end andre tilfældige borgere.

Dette er utvivlsomt tilfældet for B som først anmelder og siden adressat for Lejre Kommunes skrivelse.

Rekurs og søgsmålsfrist

Der er ikke et generelt krav til udnyttelse af recurs og ej heller en generel søgsmålsfrist.

Lovligheden af Lejre Kommunes dispensationskrav af 10. maj 2022 er således hverken underlagt krav om udnyttelse af recurs eller søgsmålsfrist.

2. Om erklæring om hæftelse

Lejre Kommune har i sin duplik af 22. november oplyst, at Lejre Kommune agter at gøre indsigelse mod mandatarforholdet mellem B og Skorstensfejerlauget, medmindre der afgives en erklæring om, at B og Skorstensfejerlauget hæfter solidarisk for sagsomkostninger. Dette blev fastholdt på det forberedende retsmøde den 25. november 2022.

Som også oplyst på det forberedende retsmøde vil der imidlertid ikke blive afgivet en sådan erklæring.

Det ligger i mandatarforholdets natur, at mandataren – Skorstensfejerlauget – bærer udgifterne til at føre sagen, herunder eventuelle sagsomkostninger, der måtte blive tilkendt sagsøgte. Mandatarforholdet er netop etableret og oplyst for at der ikke lægges skjul på, at Skorstensfejerlauget finansierer søgsmålet.

Idet der ikke foreligger oplysninger, som skulle kunne så tvivl om mandatarens betalingsevne eller -villighed kan sagsøger i øvrig ikke opfatte sagsøgtes krav om hæftelseserklæring som andet end et forsøg på at intimidere B .
..."

Lejre Kommune har i sit processkrift af 24. marts 2023 anført blandt andet følgende:

"1. Overordnet om sagen og afvisning

Den af B i sagen nedlagte påstand vedrører "gyldigheden" af Lejre Kommunes skrivelse af 10. maj 2022 (bilag 2), mens sagen i realiteten ikke vedrører andet og mere end en prøvelse af lovligheden af forbuddet mod skorstene i § 7.9 i lokalplan [REDACTED] (bilag 3).

Formålet med denne sag synes at være en *helt generel* stillingtagen til, om der i lokalplanen kunne indføres et forbud mod skorstene.

En sådan sag, hvor der skulle tages stilling til spørgsmålet om gyldigheden af bestemmelserne i Lejre Kommunes lokalplaner [REDACTED] og [REDACTED] om forbud mod skorstene på nyopførte bygninger, har Skorstensfejerlauget af 11. februar 1778 (herefter: "Skorstensfejerlauget") som mandatar for en skorstensfejer allerede én gang anlagt mod Lejre Kommune. Denne sag blev imidlertid afvist, fordi Skorstensfejerlauget ikke havde retlig interesse, jf. Retten i Roskildes dom af 9. december 2020 i sag BS-42924/2019-ROS (bilag C).

Skorstensfejerlauget, der er en interesseorganisation, som varetager skorstensfejeres interesser, har nu (i stedet) anlagt denne sag som mandatar for B og finansierer søgsmålet, jf. side 4 i processkriftet.

B er imidlertid hverken medlem af Skorstenslauget eller selv skorstensfejer, men har til gengæld en ejendom, der er underlagt § 7.9 i lokalplan [REDACTED] - noget som Skorstensfejerlauget så vidt vides ikke har.

B, der angiveligt skulle have interesse i at opføre en skorsten, har imidlertid end ikke ansøgt om dispensation fra forbuddet mod skorstene i § 7.9 i lokalplan [REDACTED]. Han anfører da også i sit processkrift, at han "*agter at opføre brændeovne/pejse og skorstene uden at søge dispensation*".

Det kan derfor lægges til grund, at der ikke administrativt er taget stilling til, om der kan meddeles dispensation fra forbuddet, og at B da heller ikke ønsker at få det prøvet, om der kan ske dispensation, således B - desuagtet forbuddet - alligevel kan etablere en skorsten. B har dermed ikke gjort anvendelse af den simple mulighed, der er for - måske - at få lov at opføre en skorsten, men har i stedet anlagt en retssag.

Ovenstående forhold tyder på, at sigtet med denne sag reelt er, at Skorstensfejerlauget *igen* forsøger at få prøvet den *generelle lovlighed af skorstensforbuddet* i lokalplanen - noget, som allerede er blevet afvist, at Skorstensfejerlauget kunne få prøvet som følge af manglende retlig interesse, jf. Retten i Roskildes dom af 9. december 2020 i sag BS-42924/2019-ROS (bilag C).

Sagens tilrettelæggelse og den nedlagte påstand afspejler også dette. Der er ingen konkret retsakt til prøvelse - hele sagen knyttes op på et simpelt kvitteringsbrev uden retsvirkninger (bilag 2) - og den retsakt, der rent faktisk kunne prøves (Planklagenævnets afgørelse, jf. bilag E), er ikke blevet indbragt for domstolene.

Fremgangsmåden i denne sag bærer efter Lejre Kommunes opfattelse præg af at være et forsøg på at omgå de begrænsninger, der gælder for søgsmålskompetence efter dansk ret.

Det er derfor også i *første* række Lejre Kommunes opfattelse, at

B's påstand og sagen i det hele må afvises, *enten* fordi påstanden, der vedrører Lejre Kommunes skrivelse af 10. maj 2022, ikke angår en konkret og aktuel tvist, *eller* fordi søgsmålsfristen for en prøvelse af lovligheden af lokalplanen, dens bestemmelse og de umiddelbare retsvirkninger heraf er udløbet, og at et sådant søgsmål i alle tilfælde skulle være rettet mod Planklagenævnet, jf. afsnit 4.1 i svarskriftet, afsnit 2 i duplikken samt supplerende i afsnit 2 nedenfor.

I *anden* række er det Lejre Kommunes opfattelse, at anbringender, der forudsætter en prøvelse af lovligheden af lokalplan [REDACTED] (bilag 3), lovligheden af dens bestemmelse og lovligheden af de umiddelbare retsvirkninger, som lokalplanen medfører, ikke kan tages under pådømmelse i denne sag og derfor må afvises, *dels* fordi Lejre Kommune ikke er rette sagsøgte, da Planklagenævnet har truffet afgørelse herom, og *dels* fordi søgsmålsfristen for prøvelse af lokalplanen er udløbet, jf. afsnit 4.2 i svarskriftet, afsnit 2 i duplikken samt supplerende i afsnit 3 nedenfor.

2. Afvisning af sagen og påstanden

2.1 Manglende retlig interesse i den nedlagte påstand

B har nedlagte følgende påstand:

"Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at sagsøgtes krav af 10. maj 2022 med j.nr. 22-003652 om at ansøge om dispensation for lokalplanen er ugyldig."

Påstanden bør afvises, idet der henvises til bemærkningerne i svarskriftets afsnit 4.1, som fastholdes.

Det er således ikke muligt at opnå dom over, at "kravet" om at ansøge om dispensation i Lejre Kommunes skrivelse (bilag 2) er ugyldigt, da *skrivelsen* ikke er en retligt bindende forvaltningsakt og ikke fastsætter noget retligt krav om, at der skal ansøges om dispensation, eller indeholder nogen retsvirkning i øvrigt.

Derudover "forsvinder" kravet om at ansøge om dispensation heller ikke ved, at skrivelsen i overensstemmelse med den nedlagte påstand måtte underkendes som ugyldig. Situation vil således være den, at

B fortsat skulle søge om dispensation, da dispensationskravet *dels* følger ubetinget af planloven og den konkrete lokalplan, som ikke er omfattet af påstanden, og *dels* i det hele er uafhængigt af Lejre Kommunes skrivelse (bilag 2), som påstanden omfatter.

Med den nedlagte påstand har retten derfor heller ikke "*de fornødne reaktionsmuligheder til at nærværende sag kan afgøres med et resultat, der vil få betydning for parternes retsstilling*" som anført af sagsøger på side 3 i processkriftet.

Havde B derimod ansøgt om dispensation og fået et afslag herpå, var der derimod en retsakt, som Planklagenævnet og efterfølgende domstolene kunne prøve gyldigheden af. Men et sådant afslag foreligger ikke, da B netop har nægtet at søge dispensation.

Påstanden bør derfor afvises, da der - som påstanden er formuleret - ikke består nogen aktuel, retlig tvist.

Det er uden betydning, hvilken prøvelsesret der er hjemlet med grundlovens § 63, herunder om det både omfatter forvaltningsafgørelser og faktisk forvaltningsvirksomhed. En prøvelse forudsætter i alle tilfælde, at de almindelige krav til påstandens formulering og sagsøgers retlige interesse heri er opfyldt, jf. herved Revsbech, m.fl.: Forvaltningsret – Almindelige emner, 7. udgave, Djøf Forlag, 2022, side 495-500.

Påstanden er som sådan alene et "medium" for Skorstensfejerlauget til at forsøge at få prøvet det *generelle* spørgsmål om lovligheden af skorstensforbud i lokalplaner, hvilket Skorstensfejerlauget ikke har en retlig interesse i, jf. Retten i Roskildes dom af 9. december 2020 i sag BS-42924/2019-ROS (bilag C).

En prøvelse af lokalplanen er derudover slet ikke mulig, hvorfor påstanden og sagen også må afvises af den grund, jf. afsnit 2.2 nedenfor.

2.2 Forkerte sagsøgte og overskridelse af søgsmålsfristen

Der henvises til bemærkningerne i duplikkens afsnit 2, som fastholdes.

Det er også med B's processkrift af 27. januar 2023 fortsat klart, at denne sag *ikke* vedrører andet og mere end en prøvelse af lovligheden af forbuddet mod skorstene i § 7.9 i lokalplan LK 59.

En prøvelse af lovligheden af *kravet* om *dispensation* vedrørende forbuddet mod skorstene i § 7.9 i lokalplan [REDACTED] - som B med sagen øn-

sker - indebærer en prøvelse af, om forbuddet mod skorstene i § 7.9 i lokalplan [REDACTED] er ulovligt.

Der må således ikke *retligt* eller *faktisk* etableres forhold i strid med i § 7.9 i lokalplan [REDACTED], medmindre der meddeles dispensation herfor, jf. planlovens § 18. Kravet om dispensation er således en lovfæstet, automatisk følge af, at der er udstedt en lokalplan.

Når B på side 3 i sit processkrift henviser til, at: "*Dispensationskravet indeholdt i skrivelsen lider af en hjemmelsmangel da det generelle forbud mod skorstene - de facto brændeovne - er i strid med miljøbeskyttelseslovens regler, brændeovnsbekendtgørelsen, det forvaltningsretlige princip om pligtmæssigt skøn samt EU-retten*", er der netop tale om indsigelser vedrørende lokalplanens gyldighed.

Den eneste måde at få prøvet, om et sådant krav om dispensation er lovligt, er ved at få prøvet den lokalplan, der skal dispenseres fra. Når ikke lokalplanen er til prøvelse, kan det derfor heller ikke prøves, om kravet om dispensation, der er en ubetinget retlig følge af lokalplanen og planlovens § 18, er ulovligt.

Planklagenævnet har den 25. maj 2020 om netop dette forhold truffet en afgørelse (bilag E), der har retsvirkning over for B, og den 6 måneders frist for at indbringe denne afgørelse for domstolene er udløbet ved sagens anlæg, jf. planlovens § 62, stk. 1.

Søgsmålet eller i hvert fald påstanden må derfor afvises, jf. herved Østre Landsrets dom af 17. maj 2022 i ankesag BS-8078/2021-OLR, hvor byrettens præmisser om afvisning blev tiltrådt (begge domme er optrykt i MRF 2022.37).

Når Planklagenævnet i sin afgørelse af 25. maj 2020 netop har behandlet lovligheden af lokalplanen, herunder skorstensforbuddet i § 7.9, er Lejre Kommune i øvrigt ikke rette sagsøgte, idet en sådan sag skal anlægges mod Planklagenævnet. Også derfor må sagen afvises.

Der kan bl.a. henvises til Østre Landsrets dom i MAD 1998, side 153, hvor landsretten udtalte følgende bl.a.:

"Det forhold, at sagsøgte [REDACTED] har kompetence til at håndhæve den omhandlede lokalplan herunder de afgørelser, som Naturklagenævnet har truffet i relation til lokalplanen, medfører ikke i sig selv, at sagsøgte kan anses for rette sagsøgte i relation til den anerkendelsespåstand, som sagsøgerne har nedlagt. Påstanden må efter sit indhold forstås således, at den an-

går den forpligtelse, som Naturklagenævnet har taget stilling til senest den 28. oktober 1996. Således som sagen er forelagt finder retten, at rette sagsøgte i forhold til påstanden derfor er Naturklagenævnet. Da der ikke i relation til sagsøgte [REDACTED] er anført forhold, der uanset Naturklagenævnets afgørelser selvstændigt kunne begrunde, at den nedlagte påstand kunne gøres gældende over for sagsøgte, tages sagsøgtes principale påstand om afvisning til følge som nærmere anført nedenfor."

Naturklagenævnet - der var rette sagsøgte i sagen - blev i øvrigt adciteret, men påstanden mod nævnet blev også afvist, men med den begrundelse, at søgsmålsfristen i planlovens § 62, stk. 1, var overskredet.

Grundlovens § 63 indebærer heller ikke her, at sagen kan pådømmes, idet afvisning af søgsmål som følge af overskridelse af søgsmålsfrister, der er fastsat i lovgivningen, er i overensstemmelse med grundlovens regler, jf. herved bl.a. Christensen, m.fl.: Grundloven med kommentarer, 2015, side 378.

Det forhold, at Lejre Kommune ikke er rette sagsøgte i forhold til prøvelsen af lokalplanen, indebærer, at Lejre Kommune subsidiært - hvis der ikke sker afvisning - må frifindes, da sådanne anbringender måtte rettes mod Planklagenævnet som rette sagsøgte.

3. Afvisning af anbringender, mv.

Der henvises til bemærkningerne i duplikkens afsnit 2, som fastholdes.

Det gøres gældende, at anbringender vedrørende lovligheden af forbudet mod skorstene i § 7.9 i lokalplan [REDACTED] og derfor også kravet om dispensation herfra må afvises, da sådanne anbringender af de grunde, der er anført i afsnit 2.2 ovenfor, ikke kan prøves under denne sag.

Der kan henvises til byrettens præmisser i dom af 14. april 2020 i sag BS-16087/2019-KOL, der blev tiltrådt af Vestre Landsret i sin dom af 26. marts 2021 i ankesagen BS-16229/2020-VLR (begge domme er optrykt i MRF 2021.95), hvor en prøvelse af lovligheden og gyldigheden af to afgørelser, der ikke var påklaget og dermed endelig, var udelukket under en senere sag. Det var derfor også med rette, at Planklagenævnet afviste at behandle en klage over et påbud om lovliggørelse, da dette i realiteten ville indebære en prøvelse af kommunens endelige afgørelser.

Tilsvarende i forhold til anbringender indebærer grundlovens § 63 ikke, at der kan ske prøvelse heraf, jf. bemærkninger ovenfor i afsnit 2.

Når anbringenderne vedrørende lovligheden af skorstensforbuddet i lokalplanen og det deraf følgende krav om dispensation herfra *afvises*, må Lejre Kommune *i det hele* frifindes for påstanden, idet B ikke har fremsat anbringender vedrørende andre forhold. Der er med andre ord ikke anbringender tilbage i sagen, der kan pådømmes, og derfor må der ske frifindelse.

Dersom retten finder, at det alene er *anbringenderne* - og ikke selve sagen og/eller påstanden, jf. afsnit 2 ovenfor - der skal afvises, og at retten ved delafgørelsen ikke kan tage stilling til frifindelsespåstanden, bør retten udtrykkeligt i sin retsbog anføre, at anbringenderne vedrørende lovligheden af skorstensforbuddet og kravet om dispensation herfra afvises og dermed ikke kan bringes under pådømmelse i forbindelse med den videre sag.

I anden række bemærkes for fuldstændighedens skyld, at Lejre Kommune må *frifindes* for anbringenderne, da Lejre Kommune ikke er rette sagsøgte for anbringenderne, jf. Østre Landsrets dom optrykt i MAD 2009, side 896. Også i den situation må Lejre Kommune også i det hele *frifindes* for påstanden, da der ikke er andre anbringender tilbage i sagen, der kan pådømmes.

4. Mandatarforhold

Lejre Kommune oplyste i sin duplik af 22. november 2022, at kommunen var indstillet på ikke at gøre indsigelser mod Skorstensfejerlaugets deltagelse som mandatar for B i sagen, hvis B og Skorstensfejerlauget erklærede, at de begge solidarisk hæfter for sagsomkostninger.

Det blev på retsmødet den 25. november 2022 oplyst, at Skorstensfejerlauget mener, at alene Skorstensfejerlauget hæfter for sagens omkostninger, og at B som sagsøger ikke hæfter herfor, og det blev aftalt, at dette vil blive oplyst i det nye processkrift.

I B's processkrift er dette synspunkt fastholdt.

På den baggrund skal Lejre Kommune hermed protestere mod Skorstensfejerlaugets deltagelse som mandatar for B i sagen.

Formålet med mandatarordningen er ikke, at en forening kan finde en tilfældig borger og anlægge sag i borgerens navn mod staten for at forfølge egne generelle interesser, som i sig selv er utilstrækkelige til at indebære søgsmålskompetence.

Lejre Kommunes bevæggrund for at protestere mod Skorstensfejerlaugets deltagelse som mandatar i sagen er *ikke* for at "*intimidere* B" eller bekymringer om Skorstensfejerlaugets betalingsevne som antydning af B. Spørgsmålet om hæftelse for sagsomkostninger var netop for at få det på det rene, hvorledes sagen er tilrettelagt af Skorstensfejerlauget.

Protesten mod mandatarforholdet skyldes derimod, at kommunen helt principielt mener, at der *ikke* bør dannes præcedens for, at interesseorganisationer, der ikke selv har retlig interesse i sagen eller en tilknytning til sagens parter, kan "finde en tilfældig borger" og anlægge sag i dennes navn - navnlig når vedkommende forening allerede engang har anlagt retssag, der er blevet afvist.

En sådan retsstilling vil medføre et incitament til, at interesseorganisationer "finder" og tilskynder borgere til - som en slags stråmænd med retlig interesse - at anlægge retssager, fordi interesseorganisationen har en *generel* interesse heri, også selvom den pågældende borger måske end ikke selv ville have anlagt sagen.

Mandatarforholdet bør forbeholdes den situation, hvor et medlem retter henvendelse til sin interesseorganisation med henblik på, at interesseorganisationen hjælper medlemmet i den konkrete tvist, fordi medlemmet har en *konkret* interesse i det.

Tvister ved domstolene bør således være båret af, at - i hvert fald en af - sagens parter ønsker den *konkrete* tvist løst ved retten, og ikke, at en interesseorganisation ønsker at få prøvet sagen ud fra principielle synspunkter. Der er således også en årsag til, at interesseorganisationer kun i særlige situationer har søgsmålskompetence vedrørende tvister, som ikke direkte vedrører interesseorganisationen.

Når sagen bæres af interesseorganisationens *generelle* interesser i sagen, afskærer det også parternes mulighed for at løse den *konkrete* tvist. Efter alt at dømme vil fx Skorstensfejerlaugets interesser som mandatar i denne sag - ønsket om at få prøvet, om et skorstensforbud generelt i strid med dansk ret og EU-ret - stå i vejen for, at parterne udenretligt finder en nemmere løsning af den påståede tvist fx gennem en dispensation.

Lejre Kommune gør gældende, at Skorstensfejerlauget og B bør være solidarisk ansvarlige for sagens samlede omkostninger. Dersom retten imidlertid afviser sagen og i samme omgang beslutter, at Skorstensfejerlauget ikke kan være mandatar, har kommunen i den konkrete sag ikke indvendinger mod, at retten pålægger Skorstensfejerlauget at afholde

sagens omkostninger frem for B , da sagen og sagens tilrettelæggelse er foranlediget af Skorstensfejerlauget.”

Retten's begrundelse og resultat

Påstanden om afvisning

Efter den nedlagte påstand skal Lejre Kommune anerkende, at Lejre Kommunes "krav" i brev af 10. maj 2022 om at ansøge om dispensation for lokalplanen er ugyldig.

Meddelelsen indeholder intet påbud eller anden forvaltningsretlig afgørelse, men gengiver alene, hvad der følger af den gældende lokalplan. B vil derfor ikke opnå en ændring i sin retsstilling ved en pådømmelse af påstanden.

På den baggrund finder retten, at B ikke har fornøden retlig interesse i pådømmelse af påstanden og dermed sagen.

Lejre Kommunes påstand om afvisning tages herefter til følge.

Mandatarforholdet

Det fremgår af sagen, at B ikke er medlem af Skorstensfejerlauget, og Skorstensfejerlauget kan derfor ikke i medfør af retsplejelovens § 124, stk. 3, føre sagen på B's vegne. Efter de foreliggende oplysninger og under henvisning til det ovenfor anførte har Skorstensfejerlauget ikke retlig interesse i sagens udfald. Skorstensfejerlauget er som følge heraf ikke berettiget til at optræde som mandatar for B .

Efter sagens værdi, forløb og udfald, herunder at sagens førelse er tilrettelagt af Skorstensfejerlauget, skal Skorstensfejerlauget i sagsomkostninger til Lejre Kommune betale 25.000 kr. Lejre Kommune er momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Sagen afvises.

Inden 14 dage betaler Skorstensfejerlauget af 11. februar 1778 i sagsomkostninger 25.000 kr. til Lejre Kommune.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.